

## z kapitalistických armád

# HLAVNÍ RYSY VNITŘNÍ, ZAHRANIČNÍ A VOJENSKÉ POLITIKY AMERICKÉ VLÁDY

Demokratická vláda, která v čele s prezidentem Jamesem Carterem nastoupila v USA v lednu 1977, měla z hlediska mezinárodní situace vytvořeny vcelku příznivé podmínky k realizaci vytyčených vojenskopolitických a ekonomických záměrů, které se vcelku nelišily od koncepce předcházející vlády. Proto americkou a světovou pokrokovou veřejnost překvapilo, že téměř současně s převzetím moci dochází k postupnému přehodnocování Carterových předvolebních plánů jak z hlediska obsahu, tak z hlediska přístupu k jejich plnění.

**Vnitropolitickou situaci** v USA za vlády demokratů charakterizuje prudký růst aktivity vojenskoprůmyslového komplexu a dalších reakčních sil. Zvlášť patrný je jejich odpor proti politice uvolňování mezinárodního napětí a mírového soužití států s rozdílným společenským zřízením. Vliv těchto sil na politiku Carterovy administrativy vzrůstá.

Přes částečné hospodářské oživení nedal se americké vládě podstatněji snížit nezaměstnanost (stále průměrně 7 % práce schopného obyvatelstva), ani zpomalit inflační trend. Nedokázala rovněž najít způsob většího využívání výrobních kapacit a zmenšit závislost USA na dovozu surovin, zejména ropy. Dvouletý ekonomický program, který vyhlásil Carter začátkem letošního roku, je ve své podstatě málo koncepčním souhrnem různých návrhů a požadavků zájmových skupin a zásadní řešení hospodářské situace v USA zřejmě nepřinese.

Významným vnitropolitickým prvkem, který podstatně ovlivňuje realizaci plánů amerického prezidenta, jsou vztahy mezi Kongresem jako zákonodárným orgánem a vládou jako orgánem výkonným. Vzhledem k tomu, že si Demokratická strana udržela po loňských listopadových volbách v Kongresu výraznou převahu nad Republikánskou stranou (v Senátu 3 : 2, ve Sněmovně reprezentantů 2 : 1), vznikly dobré předpoklady pro úzkou vzájemnou spolupráci těchto orgánů. Dosavadní vývoj však ukázal, že v důsledku rozdílných přístupů jednotlivých skupin v Demokratické straně k řešení současných

vnitřních problémů v USA a zvýšené snahy Kongresu o praktické uplatnění svých pravomocí, pokud jde o tvorbu a realizaci americké politiky, nezabezpečuje ani tento poměr sil Carterovi jednoznačnou podporu. Projevuje se to zejména při realizaci jeho ekonomických záměrů. K ovlivňování členů Kongresu využívá prezident především viceprezidenta Mondala a ministra zahraničí Vance. V některých případech se však opírá i o extrémně pravavicové senátory typu Jacksona.

Akceschopnost, pružnost a spolehlivost státního aparátu patří rovněž mezi faktory, které realizaci Carterových plánů ovlivňují. Již v předvolebním období Carter poukazoval na přebujelost a obtížnost kontroly státní administrativy. Podle jeho názoru je nebezpečí, že za současné struktury řada prezidentových návrhů nebude vůbec nebo předpokládaným způsobem realizována. Proto zjednodušení státního aparátu považuje Carter za jeden z nezbytných úkolů, o čemž se mu podařilo přesvědčit i představitele Kongresu. Ukazuje se však, že dostat pod kontrolu aparát, v němž se přes 3 milióny státních zaměstnanců podílí na činnosti 11 významných ministerstev, 59 různých agentur a přes 120 poradních institucí a komisí, bude při omezení možnosti jmenování hlavních funkcionářů prezidentem (pouze 2200) a při značné pasivitě ze strany Kongresu úkol nesnadný a v jednom prezidentském období zřejmě neuskutečnitelný.

Součástí plánovaného reorganizačního procesu je i změna struktury Národní bezpečnostní rady (NBR). Stálí členové jsou prezident (předseda), viceprezident, ministr zahraničí, ministr obrany, ředitel CIA, předseda Společného štábu náčelníků. Ostatní mají titul poradců. Za práci NBR odpovídá prezidentovi jeho poradce pro otázky národní bezpečnosti Brzezinski, který je rovněž jejím stálým členem. Počet jejích členů se má snížit ze 45 na 30 a počet výborů ze 7 na 2. Souběžně s tím má dojít k přezkoumání vztahů NBR k hlavním ministerstvům, zejména k ministerstvu zahraničí a k ministerstvu obrany. Tímto opatřením chce americký prezident zpružnit a zefektivnit práci orgánu, který má rozhodující podíl na formování a realizaci linie zahraniční a vojenské politiky USA. Posílí se rovněž pozice prezidentského poradce pro otázky národní bezpečnosti Brzezinského.

Se strukturálními změnami NBR velmi úzce souvisí již realizovaná opatření v oblasti organizace zpravodajských služeb USA, protože kontrolou operací těchto orgánů se má zabývat jeden z nově vy-

tvořených výborů NBR. Činnost amerických tajných služeb se centralizuje a všechny dosud samostatné výzvědné orgány jsou podřízeny řediteli ústřední zpravodajské služby (CIA) admirálu Turnerovi. Carter tím chce zabránit duplicitě, odstranit nežádoucí rivalitu, vytvořit podmínky k lepšímu využívání finančních zdrojů a celkově zefektivnit práci americké výzvědné služby.

Z vnitropolitického vývoje USA v letošním roce vyplývá, že ekonomika zůstane i pro novou administrativu dlouhodobým vážným problémem. Hospodářské obtíže budou nepříznivě ovlivňovat plnění sociálních programů a sociální rozpor se budou v americké společnosti zostřovat. Neúspěchy při řešení vnitřních obtíží se bude Carter snažit alespoň částečně kompenzovat aktivizací v oblasti zahraniční politiky.

**Vnější faktory**, s nimiž je Carter nucen konfrontovat své zahraničně politické záměry, se nezměnily. Mezi nejdůležitější nadále patří změny ve poměru sil ve prospěch socialismu a rovnováha ve strategických zbraních mezi SSSR a USA. Carter musí rovněž přihlížet k celkové nepříznivé hospodářské situaci v kapitalistických zemích a brát v úvahu i růst levicových tendencí v některých z nich. Je nucen hledat také způsob, jak účinněji než jeho předchůdce reagovat na sílící protiimperialistický a protiamerický vývoj v rozvojových státech.

V Carterově zahraniční politice, která, jak sám prohlásil, „je založena na nové celosvětové mozaice globálních, regionálních a bilaterálních zájmů“, se při realizaci nezměněných strategických cílů projevuje výrazná diferenciací a náznaky některých nových prvků. Patří mezi ně např. „ochota“ zlepšit vztahy s některými socialistickými zeměmi, zejména s Kubou a Vietnamskou socialistickou republikou, nebo „liberálnější“ přístup ke komunistickým stranám evropských kapitalistických států s cílem ovlivňovat jejich orientaci prostřednictvím kontaktů s představiteli těchto stran. Vyniká zejména úsilí Cartera prosadit do oblasti mezinárodních vztahů americkou tezi o vzájemné závislosti světových problémů a na základě toho zapojit v širším rozsahu do svých plánů na zintenzivnění boje proti socialismu hlavní spojence USA.

Za provádění považuje Carterova vláda **prohlubování spojení se zeměmi NATO a s Japonskem**. Dokazuje to vedle velmi aktivní diplomatické činnosti amerických představitelů v těchto státech hlavně skutečnost, že je nevtáhl v zastoupení prezidenta viceprezident Mondale ihned po

nástupu funkce. Důležitost, kterou Carter přikládá Severoatlantickému paktu, vyjádřil i svou osobní účastí na jarním zasedání Rady NATO v Londýně v r. 1977. Je zřejmé, že nový americký prezident chce postavit vztahy s hlavními americkými spojenci na trvalejší základnu. Jeho výzvy k prohloubení konzultací v rámci NATO a k posílení jednoty kapitalistického světa naznačují, že se pokouší najít nové impulsy, které by spolupráci mezi USA a vyspělými kapitalistickými státy dále zefektivnily. Značné úsilí vyvíjí Carter k prosazení širší integrace kapitalistického světa. Chce tím vytvořit příznivější podmínky pro vnitřní stabilizaci v jednotlivých zemích a ujednotit politické postoje Západu vůči socialistickým a rozvojovým státům. Souběžně s posilováním amerického vlivu na politiku a vojenské přípravy evropských členů NATO a japonska stupňují USA tlak na vlády těchto zemí, aby převzaly větší odpovědnost za realizaci imperialistické politiky v Evropě a ve světě.

Řešení ekonomických a finančních problémů kapitalismu považuje Carterova vláda v současném období za důležitý předpoklad k realizaci svých plánů i ve vojenskopolitické oblasti. Z její iniciativy se uskutečnila např. květnová schůzka vedoucích představitelů sedmi průmyslově nejvyspělejších kapitalistických zemí. Účast zástupce EHS na tomto jednání naznačila, že rovněž ve vztahu Cartera k integrující se kapitalistické Evropě se mohou projevit některé kvalitativně nové prvky. I když se vládě USA zatím nepodařilo prosadit americké návrhy na řešení hospodářských obtíží, ukazuje se, že vliv Spojených států na vývoj kapitalistického hospodářství vzrůstá.

Hlavním činitelem při realizaci amerických plánů v Evropě nadále zůstává NSR. Těsné styky udržují USA s Velkou Británií a snaží se využít všech možností ke zlepšení vztahů s Francií. Na květnovém zasedání Rady NATO v r. 1977 se Carterovi podařilo posílit své osobní pozice v kapitalistickém táboře a zároveň upevnit vedoucí úlohu USA v paktu. Projevilo se to především souhlasem představitelů všech členských zemí NATO s jeho návrhy na další vojenskopolitickou orientaci aliance. Carter je si však zároveň vědom toho, že nadále existuje příliš mnoho otevřených sporných hospodářských, politických i vojenských otázek mezi kapitalistickou Evropou, Japonskem a USA, kterým se závěrečné dokumenty ze společných jednání vyhýbají nebo nutnost jejich řešení pouze nezávazně proklamují. Jde především o značné dispo-

porce mezi podílem Spojených států a evropských zemí paktu na vyzbrojování armád NATO, o způsob řešení některých ekonomických a měnových problémů kapitalistického světa, o kontrolu vývozu štěpných materiálů, o větší vojenskou účast Japonska v amerických plánech na Dálném východě apod. K udržení určité jednoty NATO a kapitalistického světa vůbec je Carter nucen některé své hospodářské a politické záměry částečně revidovat a řešit sporné problémy i za cenu dílčích ústupků ze strany USA. Jeho plány na kvalitativní posun ve spolupráci mezi USA a hlavními kapitalistickými spojenci narazí na konkurenční zájmy monopolů v jednotlivých zemích; proto jejich realizace bude obtížným a dlouhodobým procesem.

**Ve vztahu k socialistickému společenství** dochází po nástupu nové americké administrativy k závažným změnám. Carterova vláda se otevřeně postavila do čela protiofenzivy proti světovému socialismu a mezinárodnímu revolučnímu hnutí. Její politika má výrazné reakční charakter a objevují se v ní některé prvky z období studené války. Markantně se to projevuje především prosazováním vlastního přístupu k procesu uvolňování mezinárodního napětí a mírového soužití států s rozdílným společenským zřízením. Protože za současného vývoje situace ve světě se nemůže americká vláda veřejně distancovat od politiky zmírňování napětí, usiluje o revizi závěrečného aktu helsinské konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě v neprospekch socialistických zemí a komplikuje jednání se SSSR o strategických zbraních. Ústy prezidentova poradce pro otázky národní bezpečnosti Brzezinského zároveň nezakrytě prohlašuje, že její současná protisocialistická politika není náhodná, ale je plně v souladu se stanovenými politickými cíli.

Novým prvkem v této politice je zvýšený důraz na ideologickou konfrontaci se socialismem. Protikomunistické kampaň, vytváření psychózy ohrožení ze strany SSSR a zvyšování prostředků na štvavé vysílání do socialistických zemí mají Carterovi vytvořit vnitřní i vnější podmínky pro praktickou realizaci zásad doktríny „destabilizace“ socialismu a mezinárodního komunistického a dělnického hnutí.

Významnou součástí reakčních postojů americké vlády vůči státům socialistického společenství je politika tzv. lidských práv. Provokačním a demagogickým přístupem k problematice lidských práv v socialistických zemích se Carter pokouší zatlačit tyto země do defenzivy, podlomit

jejich prestiž ve světě, komplikovat vztahy v rámci socialistického společenství i mezinárodního komunistického a dělnického hnutí a dezorientovat pokrokové síly v USA a dalších kapitalistických státech. Tím chce získat širší prostor pro ofenzivní protisocialistickou a protimírovou politiku, příznivé předpoklady k posílení vlivu USA ve světě a k postupnému převzetí strategické iniciativy. Neméně důležitým cílem, který Carter touto politikou sleduje, je odpoutat pozornost americké veřejnosti od vnitřních problémů ve Spojených státech a nastolit „jednotu“ ve vlastní zemi i uvnitř NATO na platformě boje proti komunistické ideologii. Proto vědomě zužuje obsah boje za lidská práva na svobodu činnosti disidentů a na volné šíření buržoazní propagandy v jednotlivých socialistických státech. Jeho politika dostává stále zřetelnější charakter otevřeného vměšování do vnitřních záležitostí socialistických zemí a stává se vážnou překážkou v rozvoji vztahů mezi Východem a Západem.

Za závažný a zároveň účinný prostředek, který má usnadnit realizaci amerických protisocialistických záměrů, považuje Carter ekonomické působení. Vláda a Kongres USA proto nadále projevují snahu vázat rozvoj hospodářské spolupráce se socialistickými zeměmi na jejich souhlas s politickými kompromisy v oblasti uvolňování napětí a v otázkách „lidských práv“.

Vytvoření zvláštního výboru pro koordinaci politiky vůči socialistickým státům svědčí o tom, že linii rozdílného přístupu k nim Carterova vláda nejen zachovává, ale dále zpracovává. Z objektivních důvodů věnuje americký prezident prvořadou pozornost vztahům se SSSR. V rozporu s proklamovanou ochotou tyto vztahy rozvíjet a stabilizovat kontrastuje jeho úsilí o posílení pozic USA ve světě na úkor Sovětského svazu. Vzhledem k současnému vzájemnému poměru sil nemůže Carter odmítat jednání se SSSR o omezení strategických zbraní. Jeho návrhy na řešení tohoto závažného problému však směřují k omezení strategické síly Sovětského svazu, což by mělo Spojeným státům umožnit uplatňovat rozhodující vliv na vývoj mezinárodní situace. Předkládáním nerealistických, pro SSSR nepřijatelných požadavků, chce Carter „dokázat“, že ke zhoršování mezinárodní situace nedochází vinou politiky americké vlády, ale Sovětského svazu, což mu znemožňuje plnit předvolební sliby, pokud jde o přístup USA k procesu uvolňování mezinárodního napětí, a nutí ho naopak jednat se Sovětským svazem z pozice síly. Odpor

pokrokové světové veřejnosti, který tato protimírová politika vyvolává a principiální stanoviska sovětské vlády k problematice omezení strategických zbraní však tuto Carterovu politiku demaskují.

Při rozvíjení styků s ostatními socialistickými státy přihlíží Carterova vláda ve zvýšené míře ke specifice jejich vnitřního vývoje a činí je méně závislými na dosaženém stupni vztahů mezi USA a SSSR. Země Varšavské smlouvy považuje Carter a jeho poradce Brzezinski za relativně nejstabilnější, jak z hlediska vnitřní situace, tak pokud jde o poměr k SSSR. Proto zároveň s hledáním nových možností k narušování jejich jednoty vyvoláváním nepokojů ve všech nebo v několika zemích Varšavské smlouvy současně zaměřuje americká vláda pozornost na tzv. vnější socialistické země. Radí mezi ně především VSR a Kubu, ale také Jugoslávii. Jejich oddělení od evropských států socialistického společenství by podle Cartera vytvořilo příznivé podmínky pro postupnou změnu v celosvětovém poměru sil mezi socialismem a kapitalismem ve prospěch kapitalismu. Součástí této reakční politiky je i narušování dobrých vztahů mezi socialistickými a relativně progresivními rozvojovými státy.

Vývoj v uplynulých měsících ukázal, že Carterova vláda přistupuje systematicky k prosazování dlouhodobé koncepce protisocialistické politiky, do níž chce zapojit všechny státy NATO. Někdy však naráží na nesouhlas nejen v samotných Spojených státech, ale také u některých představitelů evropských kapitalistických zemí. Ne všichni považují jeho metody k dosažení vytýčených vojenskopolitických cílů za nejúčelnější. Někteří západní politici projevují nespokojenost také s tím, že americký prezident nekonzultuje např. své představy o způsobu „boje za lidská práva“ v socialistických zemích se spojenci a nerespektuje často ani k těmto otázkám přijaté záměry v Radě NATO.

V americké politice vůči ČLR nenastaly po nástupu nové vlády závažnější změny. Podle prohlášení Cartera z května 1977 „považuje vláda USA vztahy s Čínou nadále za ústřední otázku americké globální politiky a Čínu za klíčovou sílu pro udržení globálního míru“. Protisovětská linie čínského vedení má Spojeným státům usnadnit realizaci jejich strategických plánů a pomoci zabránit změnám v současném poměru sil v Asii. Vzhledem k důležitosti, jakou americká vláda Čínské lidové republice ve svých protisovětských a protisocialistických plánech přisuzuje, můžeme předpokládat, že bude hledat

další možnosti k úplné normalizaci vzájemných vztahů. Naznačila to zejména srpnová návštěva ministra zahraničí Vance v ČLR. Podmínky k tomu si Carterova vláda vytváří i prohlubováním vzájemných ekonomických a kulturních styků a hlavně hledáním kompromisního řešení tchajwanského problému.

Větší aktivita a cílevědomost charakterizují Carterovu politiku ve strategicky důležitých **oblastech rozvoje světa**, především na Blízkém východě a v Africe. I když zde americká vláda v podstatě zachovává kontinuitu politiky předchozí administrativy, současně hledá a častěji již uplatňuje některé účinnější metody působení, které mají pomoci Spojeným státům upevnit vliv a zabránit nekapitalistické cestě vývoje v rozvojových zemích. Kromě tradičních forem hospodářského a vojenskopolitického nátlaku Carter požaduje působit na vývoj v jednotlivých rozvojových oblastech získáváním místních relativně pokrokových činitelů. Proto se americká vláda pokud možno vyhýbá otevřené podpoře diktátorských režimů a formálně vystupuje proti potlačování lidských práv v zemích s otevřenou vojenskou diktaturou. Touto politikou chce Carter vytvářet podmínky k nahrazení nejreakčnějších politiků méně kompromitovanými proamericky orientovanými politiky a předejít tak eventuálnímu revolučnímu zvratu v rozvojových zemích. Z politických i ekonomických důvodů předpokládá Carter určité rozdělení „odpovědnosti“ za vývoj v jednotlivých oblastech rozvoje světa mezi hlavní imperialistické země nebo skupiny zemí. Důležitou úlohu při realizaci americké politiky především v Africe přisuzuje prezident také černému Američanu Yngovi, kterého z taktických důvodů jmenoval představitelem USA v OSN.

**Úloha ozbrojených sil** jako prostředku politiky po nástupu nové vlády v USA podstatně vzrostla. Vojenská politika nejvýrazněji odráží orientaci prezidenta Cartera na řešení mezinárodních problémů „z pozice síly“. Agresivní cíle vojenské politiky dokumentuje m. j. i jeho nedávné prohlášení, že „USA budou udržovat ozbrojené síly v míru na takové úrovni, aby nemusely prokazovat jejich schopnost ve válce“. Prakticky to znamená, že Spojené státy budou mít takové ozbrojené síly, které mohou kdykoli zahájit a vést agresivní válku.

V souladu se svou zahraničně politickou koncepcí zkoumá Carterova vláda, do jaké míry strategie „realistického odstrašování“ odpovídá měnící se mezinárodní situaci a zda jsou americké ozbro-

jené síly schopny tuto strategii realizovat. Intenzivně Spojené státy pokračují v rozpracování otázek tzv. třístupňového odstrašování a odstupňovaného použití strategických útočných sil.

Tempo vojenských příprav se v roce 1977 dále zrychlilo. Přestože v předvolebním období kritizoval Carter vysoké vojenské výdaje USA a sliboval snížení vojenského rozpočtu o 5–7 miliard dolarů ročně, převzal pro rok 1977 rozpočet bývalého prezidenta Forda (100,1 mld. dolarů). Rovněž schválené přímé vojenské výdaje na rok 1977–78 (110,1 mld. dolarů) jsou jen asi o 300 miliónů dolarů nižší, než navrhoval Ford. I toto nepatrné snížení je však pouze relativní, protože je důsledkem zpomalení realizace některých zbrojních programů a snížení tempa vývojových prací na určitých zbraňových systémech. Skladba vojenského rozpočtu potvrzuje, že Carter bude i v příštím roce pokračovat v plnění všech hlavních, dříve plánovaných zbrojních programů, v kvalitativním zlepšování současné výzbroje a ve vývoji nových zbraňových systémů.

Na úseku rozvoje strategických sil, které patří nadále mezi priority, americké vedení předpokládá, že se v plánovaném rozsahu budou vyvíjet vícenásobné manévrující hlavice MK-12A pro RS MINUTEMAN III, MK-500 EVADER pro RS TRIDENT a pro mobilní mezikontinentální RS M-X. Nezastaví se přípravné práce k přezbrojení 10 ponorek s RS POSEIDON na RS TRIDENT I (v první polovině osmdesátých let) a vojenské námořnictvo má dostat další 2 ponorky TRIDENT. V rozpočtu počítá Carter i s prostředky na zdokonalování letecké protizemní RS SRAM a na výzkumné práce na nových systémech protiraketové obrany.

V oblasti výstavby strategických prostředků se v posledním období objevují určité změny oproti původním plánům. Výroba 5 bombardovacích letounů B-1 byla odložena, jejich vývoj se však nezastavil. Naproti tomu se urychlují práce na vývoji RS s plochou dráhou letu (CRUISE MISSILE), již mají být v příštích letech vyzbrojeny i strategické bombardovací letouny B-52. Podle vyjádření amerických vojenských odborníků se tak využitelnost těchto letounů prodlouží nejméně o 10 let. Ke změně plánů vedly Cartera především ekonomické důvody. Vysoké náklady, které by si vyžádala výroba letounu B-1, by údajně nepřinesly odpovídající efekt ve zvýšení bojové schopnosti amerických ozbrojených sil. Proto chce prezident účelněji využít finanční prostředky na výrobu podstatně levnějších RS CRUISE MISSILE.

Žvýšený důraz klade vláda USA na kvalitativní růst sil všeobecného určení. Pokračuje vývoj účinnější jaderné hlavice RS LANCE, jaderné munice pro hlavňové dělostřelectvo a zlepšování odpalovacího zařízení a naváděcího systému pro RS PERSHING II. Dodatečné prostředky požaduje Carter na výrobu neutronových hlav, s nimiž se perspektivně počítá i pro středoevropské válčiště. V oblasti konvenční výzbroje dojde k největším kvalitativním změnám u tankové a protitankové techniky a u prostředků PVO. Vojenské letectvo má dostat v příštím roce další stíhací letouny F-15 a sjednat kontrakt asi na 100 stíhacích letounů F-16. Dále se zkvalitní přímá letecká podpora pozemního vojska nákupem více než 150 bitevních letounů A-10. Bude pokračovat kvalitativní i kvantitativní rozvoj vojenského námořnictva a připravuje se zrychlení a zefektivnění strategické letecké a námořní přepravy z USA do Evropy.

Důležitou úlohu v Carterově politice „z pozice síly“ plní americká vojska v zámoří, zejména v Evropě, kde se nachází nejbojeschopnější část ozbrojených sil USA dislokovaných mimo území Spojených států. Americká vláda proto odmítá zmenšení počtů osob a výzbroje na evropském válčišti a ve Vídni nadále prosazuje princip tzv. asymetrického snížení, s jehož pomocí chce dosáhnout změny v poměru konvenčních sil ve střední Evropě ve prospěch NATO. Vyhlášené perspektivní dílčí snížení amerických pozemních vojsk v Jižní Koreji je důsledkem především ekonomických potíží USA. Zároveň je i praktickou ukázkou realizace zásad „tichomořské doktríny“. Úkoly těchto amerických jednotek totiž převzmuou jihokorejská vojska a více se bude ve prospěch USA angažovat v oblasti Dálného východu japonsko.

Za účinný prostředek k ovlivňování vý-

voje v jiných, především rozvojových zemích a za významný zdroj zisků považuje americký prezident vývoz zbraní a bojové techniky. V letošním roce představuje hodnotu asi 11 miliard dolarů. Carter je si však zároveň vědom nebezpečí, které z hromadění zbraní v některých zemích rozvojového světa vyplývá. Požaduje proto určité zpřísnění kontroly vývozu výzbroje, včetně té, která se vyrábí v koprodukcí v jiných státech. Jeho prohlášení jsou však zaměřena hlavně k uklidnění světového veřejného mínění a k podstatnějším změnám v této oblasti zřejmě nedojde.

— ☆ —

Praktické kroky americké administrativy ve vojenskopolitické a ekonomické oblasti jsou v příkrém rozporu s Carterem proklamovanou ochotou podporovat proces uvolňování mezinárodního napětí i se závěry helsinské konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě. Realizovaná a připravovaná opatření v oblasti rozvoje ozbrojených sil dokazují, že Carter je rozhodnut vystupovat v mezinárodních vztazích „z pozice síly“ a usilovat o změnu v poměru sil ve prospěch USA a Západu. Proto souběžně se vzrůstajícím odporem reakčních sil USA proti politice mírového soužití států s rozdílným společenským zřízením zahájily militaristické kruhy ve Spojených státech novou etapu horečného zbrojení. Rostoucí vliv vojenskoprůmyslového komplexu na politiku nové americké vlády bude i v dalším období tyto tendence podněcovat. Nastoupený vojenskopolitický kurs Carterovy administrativy bude nepříznivě působit na proces zmírňování politického napětí ve světě. Je třeba počítat zejména s tím, že se americká vláda bude i nadále tvrději stavět proti úsilí socialistických států rozšířit uvolnění na vojenskou oblast.